

MLUVÍ KARDINÁL TOMÁŠEK

V různých časopisech v Praze a Bratislavě se velmi často objevují neomalené útoky na projevy náboženského života. Neustálým terčem je katolická církev a papež Jan-Pavel II. Jeden takový článek přinesl nedávno časopis "Otázky míru a socialismu". Soudruh Vasil Bejda v článku "Kam kráčí Vatikán?" obviňuje církev, že ohrožuje socialismus a že nenávistně útočí na CSSR. Jan-Pavel II. prý podněcuje pravicové síly k útokům proti Československu.

Lidé si na takové útoky už zvykli, většinou je ani neberou na vědomí. Tentokrát se však kardinál Tomášek rozhodl, že veřejně pozvedne svůj hlas i když se tím vydal nebezpečí ještě ostřejších útoků na sebe. Jeden z nich hned brzy nato přišel.

Přinášíme v plném znění dopis kardinála Tomáška:

V Praze 2. listopadu 1985

Vážená redakce!

Váš časopis uveřejnil v 9. čísle t.č. článek Vasil Bejdy "Kam jde Vatikán?", k jehož některým pasážím nemohu jako nejvyšší představitel katolické církve v Československu mlčet.

Ponechávám stranou autorovo hodnocení osobnosti Svatého Otce Jana-Pavla. Velikost jeho osoby a jeho nesmírný kladný vliv na utváření morálních a sociálních profilů světa je celým

kulturním světem tak uznávána, že hodnocením ze strany autora tohoto článku nemůže být jeho velikost dotčena.

Opomím i autorovo hodnocení změn v kurii a jejich politického významu, neboť - na rozdíl od p. Bejdy nepovažují se v této záležitosti za kompetentního.

Nehodlám se zabývat ani otázkou "politického charakteru náboženství", jak píše p. Bejda, třeba že autor vychází ze zcela nesprávného názoru, že Církev nemá právo se vyjadřovat k veřejným otázkám. Naopak, je to její povinnost.

Nebudu se zde zabývat ani "středověkými" - jak píše p. Bejda - "názory na rozvod, přerušení těhotenství a kontrolu porodnosti".

Panu Bejdovi prsvděpodobně uniklo, že právě nejnovější lékařské výzkumy obrazově a zvukově dokumentované, ukazují, že i nenarozené dítě je člověk, který se již ve velmi ranném stadiu vývoje brání proti lékařskému zákroku, jenž má přivodit jeho smrt, že uhýbá nástrojům. To znamená, že i ve světle a z hlediska současné lékařské vědy je názor církve naprosto správný.

Musím však co nejostřeji protestovat proti oné pasáži článku, v níž se tvrdí, že "imperialistické síly se snaží z katolické církve v Československu udělat jakési potenciální centrum protisocialistické oposice". Cílem církve u nás není nějaká politická oposice, nýbrž normální evangelizační a pastorační práce!

Není naší vinou, že do nedávné oslavy 1100. výročí smrti sv. Metoděje na Velehradě, která měla být čistě náboženskou záležitostí, byly zařazeny některé politicky zaměřené projevy ze strany státní správy, která už před tím ve sdělovacích prostředcích se snažila všemožným způsobem

udělat z tohoto výročí záležitost politickou. Tato stránka působnosti cyrilometodějské misie měla být podle našeho názoru projednávána na jiném místě a je velká škoda, že se tak - na rozdíl od mnoha zahraničních oslav tohoto výročí - nestalo i u nás!

Nejen tato skutečnost usvědčuje p. Bejdu z nesprávnosti jeho tvrzení, že "československý stát se nevměšuje do záležitostí církví a přísně respektuje jejich vnitřní zásady a normy".

Je dobře známo, že státní orgány zasahují do našich církevních záležitostí a to do nejmenších podrobností prostřednictvím státního dozoru nad církvemi na úrovni vlády, ministerstva, krajů, okresů a národních výborů.

Tento státní dozor má u nás tak absurdní rozměry, že zasahuje i do osobního, soukromého náboženského života.

Svědčí o tom zásahy proti věřícím, zvláště mladým, proto, že se sply s ukromě scházejí, aby se modlili, zpívali duchovní písně a četli Písmo svaté.

Jsou leckdy souzeni proto, že se provinili proti par.178 trestního zákona: "Maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi".

Podle naší ústavy z roku 1960 mají však k tomu plné právo, neboť v čl. 32. je stanoveno: "Svoboda vyznání je zaručena. Každý může vyznávat jakoukoliv náboženskou víru nebo být bez vyznání, i provádět náboženské ukony pokud to není v rozporu se zákonem."

Kdyby bylo v tomto článku stanoveno, že "je zaručena svoboda kultu", pak by se tato svoboda omezovala na společné náboženské ukony jen v prostorách kultu, tj. na kostely a kaple.

Poněvadž 32. článek ústavy zaručuje "svobodu vyznání", není přípustná omezovat tuto svobodu jen na svobodu kultu.

Vládním usnesením ze dne 17. července 1954 byla zrušena evidence náboženského vyznání. Denní skutečnost je však taková, že státní orgány vedou tuto evidenci velmi bděle a pečlivě a to už od dětského věku.

V dotaznicích, které se předkládají uchazečům o pracovní místa, sice není dotaz, jakého vyznání je uchazeč, ale obyčejně se musí projevit, jakým způsobem se "vypořádal s náboženskou otázkou".

Casto velmi bděle se kontroluje, zdali jednotlivý občan navštěvuje bohoslužby. Na tyto otázky pravidelně

odpovídají stranickým orgánům tzv. straničtí důvěrníci a dohlížitelé.

Mnoho občanů, na které bylo podáno udání pro účast na bohoslužbách, si stěžuje, že museli opustit své pracovní místo, nedostali se na studia nebo byli z nich vyloučeni.

Situace věřících je typická i pokud jde o tisk. Čl. 20 naší ústavy stanoví: "Všichni občané mají stejná práva a stejné povinnosti..."

Mimo jiné to znamená, že nejeⁿ ateisté, ale i věřící mají stejné právo na tisk. Jaká je však skutečnost? V knihkupectvích je dostatek literatury ateistické, avšak t.č. není k dostání ani jedna kniha náboženská. Proč? "Ústřední církevní nakladatelství" má zřejmě určitá omezení, pokud jde o souhlasy k tisku náboženských knih. A pokud je něco povoleno, je náklad tak nízký, že je v nejkratší době rozebrán.

Naším věřícím není lhostejné, že u nás již řadu let deset diecézí čeká na jmenování biskupů. Sv. Otec je stále připraven k tomu, aby i u nás obsadil všechny diecéze, takže zábrana je někde jinde. Přesto všechno, že naši věřící, kteří tvoří velkou většinu našich občanů, dosud nejsou plně uspokojeni ve svých plně oprávněných náboženských požadavcích, jako občané se snaží občtavě a odpovědně plnit své poslání v našem národním společenství.

A je pro Vás i to důležité, že naši věřící, v jednotě s ostatními věřícími všech kontinentů světa, velmi přispívají pro zachování vzájemného porozumění a míru v celém světě tím, že pracují především pro důsledné zachovávání spravedlnosti a základních lidských práv.

V tom duchu intenzivně pracuje v Římě "Papežská komise Spravedlnost a mír". Ano, teprve tehdy přestanou závody ve zbrojení, když ve všech státech světa bude důsledně respektována spravedlnost a základní lidská práva, neboť nebudou důvody k sebeobraně a nebudou ani útočné plány. Proto neustálé psaní o míru a volání po odzbrojení a míru bude teprve tehdy nejen věrohodné, ale také účinné, až ve všech státech světa bděle a vytrvale se bude nejen hlásat odzbrojení a mír, ale také důsledně se bude dodržovat spravedlnost s respektováním základních lidských práv a to ve stejné míře pro každého občana.

S pozdraven

František kard. Tomášek